

Ventura Puigdomènech: “L’Església a Algèria és social i espiritual”

Dij, 19/09/2019 per Catalunya Religió

(Laura Mor - CR/Els Hostalets de Balenyà) Menys litúrgia i més acompanyar les persones. Així entén com ha de caminar l'Església **Ventura Puigdomènech Boix**. És capellà i viu des de fa vint-i-dos anys en un desert de pedra, a Tamanrasset, a Algèria. Té 63 anys i és un dels voluntaris que va anar al monestir de Tibhirine després de l'assassinat d'un grup de monjos el 1996. Fins fa poc ha estat el responsable de la [congregació dels Germans de Jesús](#) a la regió del Magreb, a l'Àfrica del nord. “Aquest petit frere de Jesús” és fill dels Hostalets de Balenyà, i encara serà uns dies a Catalunya, abans de reunir-se a Egipte amb d'altres germans. Aprofitem la visita per parlar amb ell davant del Santuari de la Mare de Déu de l'Ajuda.

Puigdomènech ens explica com va anar a parar al desert d'Algèria. Hi plou només un cop l'any i recullen l'aigua amb una cisterna. Tenen internet i això li permet seguir els partits del Barça en directe i l'actualitat política del nostre país. Els turistes visiten aquest indret per veure-hi unes espectaculars sortides i postes de sol. Ell les aprecia, però no s'hi fa *selfies*. Busca tota una altra cosa.

Va fer la formació com a religiós a Montgat, al que llavors era el seminari dels claretians. En acabar la formació, es va fer monjo. “Com que no hi havia trapes aquí, vaig anar a Navarra”. D'allà va anar al monestir de Còrdoba, que s'acabava de fundar. Allà va conèixer el prior del monestir de Tibhirine, eren molt amics. “Volien fer una subregió de monestirs que tenien contacte amb l'islam i Còrdoba era el centre de l'entesa entre religions”. La raó d'anar a Argèlia era refer el monestir, però el govern no els va deixar i després de tres anys van haver de tancar. Coneixent aquella Església es va dir: “No puc tornar a casa com si res no hagués passat’.

L'entorn, la natura, el desert

A dalt de la muntanya, a Assekrem, en Ventura es cuida de quatre ermites. És el lloc on va viure **Carles de Foucauld**, profeta del segle XX. La gent hi puja a fer els 40 dies de desert de Jesús. Res a veure amb fer un recés en un monestir o en una casa d'exercicis. L'experiència no deixa indiferent a ningú.

“Hem descobert que com menys intervinguis, més coses passen”. Quan arriba la persona li diuen: “Aquí tens aquesta ermita i apanya't, 40 dies”. Sense un entrenament previ? “Demanem que hi hagi hàbit de solitud”. Es troben gent que a priori hi estan acostumats perquè han fet un recés en un monestir, però no té res a veure. “En un monestir hi una pregària que et porta, menges a l'hostatgeria...” A Assekrem cadascú es fa el menjar. Si necessiten res, poden anar a trobar els germans a missa de vuit: “Quan necessitis alguna cosa, vine i si ho tenim, ho compartim”.

Demanen que l'estada sigui llarga. La primera setmana serveix per trobar els propis horaris: de son, de passeig, de pregària. S'inicia així un camí de descoberta. “No hi ha res, l'arbre més a prop el tenim a hora i mitja. És tan despullat que t'obliga a despullar-te”. “La primera cosa que passa és que has de fer la veritat amb tu mateix, no et pots amagar ni enganyar i aquesta descoberta és molt dolorosa, però és molt gran”.

“Al desert t'adones que amb res pots viure molt profundament”

En un procés que pot ser colpidor, la comunitat de germans els acompanya el mínim. “Estem sempre disponibles: venen a missa i et demanen per parlar”. Però la conversa, insisteix, ha de ser el més breu possible. Creu que “és l'esperit el que ha de dirigir” i no pas ells.

En aquesta trobada personal apareix “el personatge” que cadascú s'ha forjat. Primer convé descobrir-ho. Després arriba la consciència de desert: “Al desert t'adones que amb res material pots viure molt profundament”. Explica que els pelegrins hi arriben molt ben equipats i se'n tornen amb les mans buides.

“Per afrontar la solitud demanem que hi hagi un solatge”. I si la persona no hi està habituada? “Com que estàs tirat, literalment, et pot agafar l'angoixa i quan t'agafa és molt difícil de gestionar”. No hi tenen cotxe. Què fan? “Ventura, agafa la motxilla i fes 80 quilòmetres perquè el tio no aguanta i es trencaria”. Puigdomènech entén que es tracta d'una situació extrema, difícil d'aplicar a casa nostra: “Aquí no ho demanaria aquí; però sí anar a l'essencial perquè ens estem perdent en bajanades”.

“Gràcies a l'islam som millors cristians”

“Allà som quatre gats i ens coneixem tots”, diu en relació a la resta de comunitats cristianes que hi ha a la zona, entre les quals, els germans maristes i les germanes agustines. La seva obsessió és que “[una altra Església és possible](#) perquè jo la visc, no és una utopia”, assegura. Així ho va presentar divendres al vespre en una xerrada en el marc de l'[Aplec de Balenyà](#).

A què es refereix? “El fet de viure amb una altra religió t'obliga a refer-ho tot: la cristologia, la teologia i tot allò que t'han ensenyat”. Reconeix que la família de vegades se li queixa dels retrets que de vegades se'ls fa a la parròquia: “Aquí vas a missa i només et foten crits”. Assenyala el Santuari de la Mare de Déu de l'Ajuda i es pregunta perquè no hi ha jovent: “Hi ha alguna cosa amb la que no connectem”.

“Carles de Foucauld ens ha mostrat una altra manera de fer, d’estar amb la gent i viure com la gent i en acabat, el missatge passa”.

“Els cristians que vivim en lloc musulmà 100% diem ‘gràcies a l’islam som millors cristians”. Fa més de 120 anys que Carles de Foucauld va arribar a Tamanrasset. Des de llavors no s’ha conegut cap tuàreg que sigui cristià, apunta. “No prediquem mai Jesús perquè ens expulsen; és una altra manera de viure amb la gent i el missatge passa”. Com a capellà, a Algèria, no ha batejat mai ningú.

“Ho hem centrat tot en els sacraments i en el culte”

“Quan he anat a visitar les meves comunitats de germanets, et diuen ‘pots fer una volta per anar a dir missa a tal lloc?’. I una missa potser són sis-cents quilòmetres, les distàncies són tan immenses!” Són comunitats sense capellà, potser tres monges, apunta. “No tenen mai missa, però són comunitats eucarístiques, són pa i vi pels altres. I el dia que tenen missa és una festa”.

Ho compara amb el que vivim aquí: “Ho hem centrat tot en els sacraments i en el culte”. S’adona que “els mossens aquí es passen el dia al cotxe i la gent es queixa que volen parlar amb el sacerdot però que no té temps, perquè té quatre misses”. No entén com s’ha arribat a aquest punt: “Hem reduït ser cristià a anar a missa, i això em revolta”. A en Ventura li agrada molt el futbol. I fa aquesta comparació: “Si vull anar a veure el Barça, bé que hi aniré; si no et posen la missa a la porta, no hi aniràs?”. I proposa unir comunitats i celebrar l’eucaristia cada diumenge en una parròquia diferent.

“I en acabat, com diu el **papa Francesc**, els capellans no fan pudor d’ovella, perquè no tenen temps”. No troba sentit al fet que un capellà porti sis parròquies i només tingui una hora de despatx parroquial. En Ventura aprecia la sortida de missa, les converses que s’hi generen. “Els capellans, vulguis o no, viuen una gran solitud i s’estan perdent el millor, que és fer camí amb la gent”. Considera que “hem reduït el capellà al culte”. Amb aquest rol ell no sesentiria còmode.

“Amor de Déu i amor del germà”

El context eclesial al nord de l’Àfrica és ben diferent. “L’Església a Algèria és social i espiritual, són homes i dones de pregària molt forta, perquè sinó no aguantes i la vessant social, com que no pots parlar, la fas”. “És la nit i el dia amb el que s’està fent aquí”. Allà el context els ajuda “a ser més evangèlics”. Alguns en diuen humilitat? “Sí, però no és per virtut, sinó perquè no pots fer cap altra cosa”. Insisteix que no té receptes, però defensa: “Hem d’anar a l’essencial”. Considera que a l’evangeli no tot té la mateixa importància: “Hi ha versets que són recomanacions i d’altres en què Jesús posa l’accent”.

Proposa imaginar que es perd l’evangeli: “Se’ns ha cremat, ningú el coneix, només s’han salvat dues pàgines”. Per a aquest religiós una pàgina seria la del Fill pròdig, “que ens mostra com és Déu”. Es pregunta quina imatge hem vehiculat de Déu: “Els meus pares han patit molt: el jutge, qui la fa la paga...” Quina seria l’altra pàgina? “El bon samarità, que ens diu com ha de ser l’home”. I conclou: “I ja està, no en necessitem més, són els dos manaments: amor de Déu i amor del germà”.

Charles de Foucauld deia “amor de Déu, amor del germà, heus aquí tota la meua vida”. Puigdomènech recomana no perdre’s amb què diu aquell determinat verset de l’evangeli i fixar-se més allà on Jesús posa l’accent: “L’essencial són molt

poquetes coses i la garantia, per mi, és que això ho diuen totes les religions". Per això demana tenir olfacte per destriar allò que considera "essencial".

"Avui els teòlegs i exegetes parlen de 'la sortida de les religions' i m'agrada molt aquesta expressió perquè la religió és humana. L'Església sovint s'ha imposat a Jesús. I hem d'anar cap a l'espiritualitat. Això és l'esperit i això ja no ho pots manipular. I és on trobes totes les confluències.

L'acceleració i el temps per la pregària

Parlem, doncs, d'espiritualitat. Sap que és molt fàcil de dir i que cadascú té el seu ritme. Pensa en els treballadors a qui l'empresa empaita per complir horari i resultats. Justament, creu que "les persones que viuen amb més estrès encara ho necessiten més i s'haurien de procurar l'espai". Com és aquest espai? "Per nosaltres és essencial començar amb temps de silenci. Que no té perquè ser laudes, ni res. Silenci. I això et marca tot el dia". Pensa en "aquell que no pots aguantar" i demana "ser-hi amable". Això li genera un esperit de pau. "Si pots llevar-te mitja hora o tres quarts d'hora abans, en comptes de llevar-te a l'últim minut i córrer que arribo tard, que puguis anar pacíficament, perquè totes les relacions canvien".

"La pregària no és res complicat. Què hi faig? Res, només dir 'aquí em tens, tu ho saps tot'. A vegades m'hi adormo, però és igual, hi ets. I tornes canviat, perquè no ets tu, és l'esperit". Aquest és un dels moments clau. L'altra, el situa al final del dia. "Se'ns ha ensenyat l'examen de consciència... no és bo... potser t'escandalitzo?", es pregunta.

Considera que "l'examen de consciència és donar voltes sobre tu mateix, he fet això, allò altre... anar-te massacrant a tu mateix. Nosaltres fem examen d'acció de gràcies: és al revés, és sortir de tu mateix, estar despert a tot el que t'envolta i vas a dormir en pau". Diu que són "coses senzilles que ajuden anar despert per la vida". En el seu cas, també es reserva un matí a la setmana: "El dedico a coses de l'esperit, que és anar a caminar o alguna cosa gratuïta, el meu espai".

Una congregació sense missió

Els germanets viuen del seu treball, i ara per desgràcia, els dos que són dalt de la muntanya no son autònoms. Ho eren fins que el govern va optar per promoure el turisme intern i no facilita els visats als estrangers. Abans les ermites estaven sempre plenes, assegura. Avui els proveeix la comunitat de quatre germans que viu al poble. "El desert és solidaritat: nosaltres som allà per acollir, sempre ofereixes el te, i a un argelí no se li acudirà de pagar res, però l'uropeu t'ho ha de pagar tot, no li pots regalar res". I amb aquella mica de propines anaven tirant.

També treballaven en el manteniment de l'[estació meteorològica internacional](#) que va iniciar Carles de Foucauld. L'empresa era propietat dels germans. "Però ara com a estrangers no tenim dret a treballar". La poble hi ha quatre nois, que es tornen, quinze dies cadascun, per atendre l'estació. "Per ells el desert és la mort: sense cafè, sense instagram... I nosaltres que estem al costat i que ho fariem voluntàriament, no ens deixen, són les polítiques d'ara".

En Ventura expressa el seu agraïment a Roma: "Som l'única congregació que no tenim cap missió. Uns tenen escoles, uns altres hospitals... El nostre carisma és viure amb la gent i com la gent". A Catalunya hi ha germanet **Taltavull**, que viu a

Sabadell i ha treballat molt de temps amb els [drapaires d'Emmaús](#). Ara ja està jubilat, però no té comunitat, i forma part del grup Cristians en Diàspora. I a Espanya tenen presència al municipi de Farlete, a Saragossa, i a Màlaga. “El germanet de Màlaga treballa d’escombriaire i explica: “Em passo el dia treien caques de gos al parc i ningú sap que soc capellà”. Però la gent li fa confiança i és president del sindicat. “És un més, estem barrejats amb la gent i treballem amb la gent més pobre”.

Són les condicions que va pautar Carles de Foucauld per formar comunitat: viure amb els més pobres i els més allunyats de Déu. “Gent, per tant, que mai no anirà a missa, les converses ja les pots imaginar!”, diu Puigdomènech. Ell, que viu entre tuàregs, també és un més enmig de la gent.